

PRESUDA SUDA (prvo vijeće)

20 siječnja 2011. (*)

„Žalba – Tržišno natjecanje – Sporazumi, odluke i usklađena djelovanja – Sektor kemikalija za obradu kaučuka – Odluka koja utvrđuje povredu članka 81. UEZ-a – Grupa poduzetnika – Solidarna odgovornost matičnog društva za povredu pravila o tržišnom natjecanju koju su počinila njegova društva kćeri – Pripisivanje odgovornosti matičnom društvu kao vodećem društvu grupe”

U predmetu C-90/09 P,

povodom žalbe na temelju članka 56. Statuta Suda Europske unije, podnesene 27. veljače 2009.,

General Química SA, sa sjedištem u Alavi (Španjolska),

Repsol Química SA, sa sjedištem u Madridu (Španjolska),

Repsol YPF SA, sa sjedištem u Madridu,

koje zastupaju J. M. Jiménez-Laiglesia Oñate i J. Jiménez-Laiglesia Oñate, abogados,

žalitelji,

druga stranka u postupku je:

Europska komisija, koju zastupaju F. Castillo de la Torre i E. Gippini Fournier, u svojstvu agenata, s izabranom adresom za dostavu u Luxembourg,

tuženik u prvostupanjskom postupku,

SUD (prvo vijeće),

u sastavu: A. Tizzano (izvjestitelj), predsjednik vijeća, J.-J. Kasel, M. Ilešič, E. Levits i M. Safjan, suci,

nezavisni odvjetnik: J. Mazák,

tajnik: R. Şereş, administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 29. travnja 2010.,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 14. rujna 2010.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 General Química SA (u daljnjem tekstu: GQ), Repsol Química SA (u daljnjem tekstu: RQ) i Repsol YPF SA (u daljnjem tekstu: RYPF) u svojoj žalbi traže ukidanje presude Prvostupanjskog suda Europskih zajednica (sada „Opći sud”) od 18. prosinca 2008. u predmetu T-85/06 General Química i dr. / Komisija (u daljnjem tekstu: pobijana presuda), kojom je taj sud odbio njihovu tužbu protiv Odluke Komisije 2006/902/EZ od 21. prosinca 2005. o postupku prema članku 81. Ugovora o EZ-u i članku 53. Sporazuma o EGP-u protiv Flexsys NV, Bayer AG, Crompton Manufacturing Company Inc (prethodno Uniroyal Chemical Company Inc.), Crompton Europe Ltd, Chemtura Corporation (prethodno Crompton Corporation), General Química SA, Repsol Química SA i Repsol YPF SA (predmet COMP/F/C.38.443 – Kemikalije za obradu kaučuka) (SL 2006, L 353, str. 50.) [neslužbeni prijevod] (u daljnjem tekstu: sporna odluka), kojom je tim poduzetnicima solidarno izrečena kazna za sudjelovanje u nizu sporazuma i usklađenih djelovanja.

Činjenice iz kojih proizlazi spor

- 2 GQ je poduzetnik, osnovan u skladu sa španjolskim pravom, koji proizvodi određene kemikalije za obradu kaučuka. On je društvo kći, u cijelosti u vlasništvu RQ-a, koji je u cijelosti u vlasništvu RYPF-a.
- 3 Komisija Europskih zajednica je 12. travnja 2005. žaliteljima dostavila obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama vezanu uz postupak prema članku 81. UEZ-a i članku 53. Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru od 2. svibnja 1992. (SL 1994, L 1, str. 3.).
- 4 Spornom odlukom Komisija je utvrdila da su RQ i RYPF, skupno nazvani „Repsol”, solidarno odgovorni za povredu koju je počinio GQ.
- 5 S obzirom na to, Komisija je u spornoj odluci navela da se matično društvo može *a priori* smatrati odgovornim za nezakonito postupanje svojih društava kćeri u kojima ima 100% udjela, no da ono može oboriti pretpostavku stvarnog izvršavanja odlučujućeg utjecaja nad tim društvima.
- 6 Komisija je navela da se takva pretpostavka ne može oboriti navodom da matično društvo nije bilo izravno uključeno u kartel ili da nije bilo svjesno njegova postojanja, odnosno da svoja društva kćeri nije poticalo na nezakonito postupanje. Komisija je također smatrala da navod kako društva RQ i RYPF nisu preuzela odgovornost za svakodnevno poslovanje GQ-a odnosno vođenje njegovog poslovanja, nije dovoljan za obaranje te pretpostavke.
- 7 Osim toga, Komisija je u ovom predmetu ocijenila da, iako je jedini direktor GQ-a prenio svoje ovlasti za poslovno upravljanje društvom, on je ipak djelovao u svojstvu „veze” između GQ-a i RQ-a, putem koje su podaci o prodaji, proizvodnji i financijskim rezultatima prosljeđivani matičnom društvu. Nadalje, financijski rezultati GQ-a konsolidirani su s onima „Repsola”, tako da su se dobit ili gubitak GQ-a odražavali u dobitima ili gubicima grupe.

- 8 U tim je okolnostima Komisija u članku 1. stavcima (f) do (h) sporne odluke utvrdila da su žalitelji od 31. listopada 1999. do 30. lipnja 2000. sudjelovali u skupu sporazuma i usklađenih djelovanja koji su se sastojali od utvrđivanja cijena i razmjene povjerljivih informacija o određenim kemikalijama za obradu kaučuka u Europskom gospodarskom prostoru, što je protivno članku 81. UEZ-a i članku 53. Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru od 2. svibnja 1992.
- 9 Slijedom navedenog, Komisija je u članku 2. stavku (d) sporne odluke izrekla kaznu od 3,38 milijuna eura poduzetnicima GQ, RQ i RYPF za čije su plaćanje solidarno odgovorni.

Postupak pred Općim sudom i pobijana presuda

- 10 U tužbi koju su 8. ožujka 2006. predali tajništvu Općeg suda žalitelji su istaknuli tužbeni zahtjev na temelju članka 230. UEZ-a, zahtijevajući djelomično poništenje sporne odluke.
- 11 U prilog svojoj tužbi istaknuli su tri tužbena razloga. Prvi se temeljio na očitoj pogreški u ocjeni i nedostatku obrazloženja solidarne odgovornosti žalitelja. Drugi i treći tužbeni razlog, koji se ne razmatraju u nastavku jer se žalba na njih ne odnosi, temeljili su se na nekoliko pogrešaka koje se tiču prava, koje je prema njihovim navodima Komisija počinila pri izračunu kazne, kao i na pogreški u ocjeni, nedostatku obrazloženja i povredi načela jednakog postupanja pri primjeni obavijesti o suradnji.
- 12 U odnosu na prvi tužbeni zahtjev, Opći sud je prvo u točki 58. pobijane presude ukazao na sudsku praksu u presudama od 25. listopada 1983., AEG – Telefunken/Komisija (107/82, Zb., str. 3151., t. 49.) i od 16. studenoga 2000., Stora Kopparbergs Bergslags/Komisija (C-286/98 P, Zb., str. I-9925., t. 26.), prema kojoj činjenica kako društvo kći ima zasebnu pravnu osobnost nije dostatna za isključivanje mogućnosti da se njegovo postupanje pripíše matičnom društvu, naročito ako društvo kći nije neovisno u odlučivanju o svojem postupanju na tržištu, već u svim ključnim pitanjima izvršava napatke koje mu je dalo njegovo matično društvo.
- 13 Nadalje, u točki 59. pobijane presude, Opći sud istaknuo je da prema ustaljenoj sudskoj praksi, u posebnom slučaju kad matično društvo drži 100 % udjela u društvu kćeri koje je odgovorno za protupravno ponašanje, postoji oboriva pretpostavka da je matično društvo stvarno izvršavalo odlučujući utjecaj nad postupanjem svojeg društva kćeri (u skladu s presudom od 27. rujna 2006., Avebe/Komisija, T-314/01, Zb, str. II-3085., t. 136. i navedenom sudskom praksom), tako da dva društva čine jedinstvenog poduzetnika u smislu članka 81. UEZ-a (u skladu s presudom od 15. lipnja 2005., Tokai Carbon i dr./Komisija, "Tokai II", T-71/03, T-74/03, T-87/03 i T-91/03, t. 59.). Prema tome, na matičnom je društvu, koje pred sudovima EU-a osporava odluku Komisije kojom ga ona novčano kažnjava zbog postupanja njegovog društva kćeri, da obori tu pretpostavku iznošenjem dokaza koji pokazuju kako je njegovo društvo kći bilo neovisno (u tom se smislu Opći sud, među ostalim, pozvao na gore navedenu presudu Stora Kopparbergs Bergslags/Komisija, t. 29.).
- 14 Osim toga, Opći sud je u točki 60. pobijane presude naveo kako je Sud, iako se u gore navedenoj presudi Stora Kopparbergs Bergslags/Komisija pozvao na druge okolnosti, a ne na okolnost da matično društvo drži 100 % kapitala društva kćeri, to učinio s

isključivom svrhom utvrđivanja svih elemenata na kojima je Opći sud temeljio svoje obrazloženje pobijane presude u tom predmetu, a ne da bi ta pretpostavka ovisila o postojanju dodatnih indicija.

- 15 Opći je sud stoga u točki 62. pobijane presude zaključio kako je dovoljno da Komisija dokaže da kapital društva kćeri u cijelosti drži njegovo matično društvo kako bi se potvrdila pretpostavka da matično društvo izvršava odlučujući utjecaj nad postupanjem društva kćeri na tržištu. Komisija tada može matično društvo smatrati solidarno odgovornim za plaćanje kazne koja je izrečena njegovom društvu kćeri, čak i ako je utvrđeno da matično društvo nije izravno sudjelovalo u sporazumima, osim ako matično društvo dokaže da njegovo društvo kći nastupa neovisno na tržištu
- 16 Opći sud je stoga u točki 63. pobijane presude utvrdio da u tom predmetu „Komisija nije propustila uzeti u obzir praksu Suda i Općeg suda navođenjem činjenice da je 100 % kapitala GQ-a u vlasništvu njegovih matičnih društava [...] kako bi tim društvima pripisala protutržišna postupanja GQ-a”
- 17 Opći je sud zatim u točki 65. pobijane presude primijetio da prema njegovom mišljenju RYPF i RQ nisu dostavili nikakav dokaz o gospodarskim i pravnim organizacijskim vezama između tih poduzetnika i GQ-a kojim bi se mogla dokazati komercijalna i operativna neovisnost toga društva kćeri.
- 18 Naprotiv, Opći sud je u točki 66. pobijane presude utvrdio da činjenica kako je jedini direktor GQ-a ipak djelovao kao „veza” između GQ-a i RQ-a, da je RYPF konsolidirao izvješća GQ-a i RQ-a na razini grupe te da su naposljetku RQ i RYPF zajednički odgovorili na obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama, ide u prilog postojanju jedinstvenog subjekta, kao što je Komisija naglasila u točki 262. sporne odluke.
- 19 Osim toga, Opći sud je u točkama 68. i 69. pobijane presude utvrdio kako je činjenica da je 22. listopada 2002. RQ naložio GQ-u prestanak svakog postupanja koje bi moglo predstavljati povredu pravila o tržišnom natjecanju, slijedom inspekcije koja je 27. rujna 2002. provedena u prostorijama GQ-a, samo po sebi dostatan dokaz da su RYPF i RQ izvršavali odlučujući utjecaj nad politikom GQ-a, i to ne samo na tržištu nego i u pogledu nezakonitog postupanja kojim se bavi sporna odluka.
- 20 U svrhu potpunosti, Opći sud je u točkama 71. do 76. pobijane presude ispitao je li u spornoj odluci Komisija pogriješila u ocjeni u vezi s dokazima koje su podnijeli žalitelji ili je propustila te dokaze uzeti u obzir, i to kako slijedi:

„71 U tom smislu, valja utvrditi da činjenica kako se djelatnosti društva kćeri razlikuju, pa i u potpunosti, od djelatnosti grupe, odnosno čak i činjenica da je matično društvo pokušalo i da, štoviše, nije uspjelo prodati svoje društvo kćer, ne može oboriti pretpostavku odgovornosti RQ-a i RYPF-a. Iako grupe poduzetnika i holding društva često imaju različite poslovne djelatnosti i ponekad prodaju neka svoja društva kćeri, već su bili smatrani jedinstvenim poduzetnikom u smislu članka 81. UEZ-a (u tom smislu vidjeti presudu Općeg suda od 27. rujna 2006., Akzo Nobel/Komisija, T-330/01, Zb., str. II-3389., t. 78. i 82.).

72 Nadalje, kao odgovor na zahtjev tužitelja za dokumentacijom, Komisija je Općem sudu dostavila dokument koji je uključivao zapisnik sa sastanaka upravnog odbora RQ-a 1998. i 2000. godine u kojem su se navodili financijski rezultati GQ-a i odluka o prodaji udjela GQ-a u poduzetniku Silquímica, SA te o prodaji nekretnina GQ-a. Taj dokument u materijalnom smislu u cijelosti podupire ocjenu Komisije u spornoj odluci. Ako upravni odbor RQ-a igra bitnu ulogu u više ključnih aspekata strategije GQ-a, kao što je prodaja nekretnina ili prodaja udjela, zadržavajući ovlast donošenja konačne odluke u vezi s time, iz toga proizlazi da izvršava odlučujući utjecaj nad postupanjem GQ-a.

73 U odnosu na argument da nema preklapanja članstva u tijelima društava-tužitelja, valja utvrditi da iz pisma koje je GQ 5. travnja 2004. uputio Komisiji, a koje su tužitelji podnijeli tijekom pre sudskog postupka, proizlazi da je g. [povjerljivo] bio predsjednik upravnog odbora GQ-a od 1996. do 2000. godine i član upravnog odbora RQ-a od 1998. do 1999. godine. Nadalje, valja istaknuti da su tužitelji, upitani o tome na raspravi, barem posredno priznali postojanje takvog preklapanja.

74 Jednako tako, argumenti da Komisija u spornoj odluci nije ispitala materijalne dokaze koji pokazuju kako su samo rukovoditelji GQ-a odlučivali i provodili komercijalnu politiku toga društva a da RQ nije bio o tome prethodno obaviješten niti je dao svoje odobrenje, ne mogu biti prihvaćeni s obzirom na gore navedenu sudsku praksu. Isto vrijedi i za navode da se informacije koje je GQ dao RQ-u nisu ticale komercijalne politike nego financijskih rezultata društva kćeri.

75 U pogledu odnosa između GQ-a i Repsol Italia, valja utvrditi da Komisija u [spornoj] odluci, time što navodi da RYPF konsolidira izvješća grupe koju čini niz društava kćeri, uključujući GQ i Repsol Italia, s pravom osporava argument tužiteljâ o navodnom sukobu interesa između GQ-a i njegovih matičnih društava. Nadalje, Komisija s pravom utvrđuje da je taj odnos takav da osnažuje pretpostavku postojanja jedinstvenog poduzetnika.

76 U tim okolnostima valja zaključiti, kao što je i Komisija zaključila u [točki] 264. sporne odluke, da tužitelji nisu uspjeli oboriti pretpostavku odgovornosti matičnih društava.”

- 21 Konačno, u točki 77. pobijane presude Opći sud je naveo kako nijedan argument koji su žalitelji podredno iznijeli ne može dovesti u pitanje spornu odluku.
- 22 Naročito u točkama 78. do 83. te presude, Opći sud je smatrao da se, kao što se može iščitati iz odgovarajuće sudske prakse u tom području, pretpostavka odgovornosti izvedena iz vlasništva nad kapitalom primjenjuje ne samo u slučajevima izravne veze između matičnog društva i njegovih društava kćeri, nego i u slučajevima kao što je ovaj, u kojem je ta veza neizravna zbog postojanja umetnutog društva kćeri.
- 23 Na temelju svih ovih razmatranja, Opći sud je u točki 84. pobijane presude odbio prvi tužbeni razlog iznesen u prilog tužbi za poništenje.
- 24 S obzirom da je presudio da su i ostali tužbeni razlozi neosnovani, Opći sud je u točki 157. pobijane presude u cijelosti odbio tužbu.

Zahtjevi stranaka

25 Žalitelji u svojoj žalbi od Suda zahtijevaju da:

- ukine pobijanu presudu u dijelu u kojem ona odbija tužbeni razlog, na temelju očite pogreške u ocjeni i nepostojanja obrazloženja u vezi solidarne odgovornosti žalitelja;
- poništi članak 1.(g) i (h) i članak 2.(d) sporne odluke u dijelu u kojem ta odluka utvrđuje da su RYPF i RQ solidarno odgovorni za GQ-ovu povredu članka 81. stavka 1.UEZ-a i podredno, u dijelu u kojem se ta odluka odnosi na RYPF; i
- u oba slučaja, na odgovarajući način umanjiti iznos izrečene kazne.

26 Komisija zahtijeva od Suda da:

- odbije žalbu; i
- naloži žaliteljima snošenje troškova.

O žalbi

27 Žalitelji ističu dva razloga u prilog svojoj žalbi, na temelju pogreške koja se tiče prava u vezi s pripisivanjem odgovornosti RQ-u i RYPF-u za GQ-ovu povredu članka 81. stavka 1. UEZ-a.

Prvi žalbeni razlog koji se temelji na pogreški koja se tiče prava u vezi s pripisivanjem odgovornosti RQ-u i RYPF-u za GQ-ovu povredu članka 81. stavka 1. UEZ-a

28 Prvi žalbeni razlog koji su žalitelji istaknuli u bitnome se sastoji od tri dijela.

Prvi dio koji se temelji na tome da je Opći sud pogrešno primijenio pretpostavku odlučujućeg utjecaja matičnog društva nad postupanjem društva kćeri u kojemu ima 100 % udjela

Argumentacija stranaka

29 Sukladno navodima žalitelja, Opći sud je počinio pogrešku koja se tiče prava jer je pogrešno smatrao da se, kako bi matičnom društvu pripisala odgovornost za nezakonito postupanje društva kćeri u kojemu ima 100 % udjela, Komisija mogla oslanjati na kriterij koji nije ni u kakvoj vezi s povredom koju je počinilo to društvo kći.

30 Presuda od 10. rujna 2009., Akzo Nobel i dr./Komisija (C-97/08 P, Zb., str. I-8237.), doista potvrđuje zakonitost primjene pretpostavke u tom smislu. Međutim, Komisija je također obvezna predočiti dodatne indicije kako bi takvom matičnom društvu mogla pripisati postupanje njegovog društva kćeri.

31 Slijedom toga, kao što proizlazi iz presuda od 15. rujna 2005., DaimlerChrysler/Komisija (T-325/01, Zb., str. II-3319., t. 218.) i od 26. travnja 2007.,

Bolloré/Komisija (T-109/02, T-118/02, T-122/02, T-125/02, T-126/02, T-128/02, T-129/02, T-132/02 i T-136/02, Zb., str. II-947., t. 132.), kao i u određenoj mjeri iz gore navedene presude Stora Kopparbergs Bergslags/Komisija, Komisija ne može biti izuzeta od obveze da u svakom predmetu utvrđuje je li to matično društvo stvarno izvršavalo upravljačke ovlasti nad svojim društvom kćeri te je li društvo kći slijedilo dane naputke.

- 32 Stajalište je Komisije da je taj argument u suprotnosti s ustaljenom sudskom praksom. U gore navedenim presudama AEG-Telefunken/Komisija, Stora Kopparbergs Bergslags/Komisija i Akzo Nobel i dr./Komisija, Sud je potvrdio postojanje pretpostavke da društvo kći u kojem matično društvo ima 100 % udjela slijedi politiku koju su utvrdila ista tijela koja, sukladno statutu društva, donose politiku matičnog društva. To omogućuje da se matičnom društvu pripiše odgovornost za povredu koju je počinilo njegovo društvo kći, čak i ako nema dokaza da je matično društvo uistinu bilo uključeno u okolnosti koji su sastavni elementi počinjene povrede.
- 33 Suprotno tvrdnjama žalitelja, oslanjanje na takvu pretpostavku ne iziskuje prebacivanje tereta dokazivanja, već samo služi utvrđivanju standarda dokazivanja koji je potreban da bi se matičnom društvu pripisala odgovornost za zabranjene radnje u koje se upustilo njegovo društvo kći.

Ocjena Suda

- 34 Najprije valja napomenuti da sukladno ustaljenoj sudskoj praksi pojam poduzetnika obuhvaća svaki subjekt koji se bavi gospodarskom djelatnošću, neovisno o pravnom statusu tog subjekta i načinu njegova financiranja (vidjeti osobito presude od 28. lipnja 2005., Dansk Rørindustri i dr./Komisija, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P do C-208/02 P i C-213/02 P, Zb., str. I-5425., t. 112; od 10. siječnja 2006., Cassa di Risparmio di Firenze i dr., C-222/04, Zb., str. I-289., t. 107. i od 11. srpnja 2006., FENIN/Komisija, C-205/03 P, Zb., str. I-6295., t. 25.).
- 35 Sud je također pojasnio kako valja razumjeti da pojam „poduzetnika“ stavljen u taj kontekst treba biti shvaćen tako da određuje gospodarsku jedinicu čak i kada je s pravne točke gledišta ta gospodarska jedinica sastavljena od više fizičkih ili pravnih osoba (presuda od 14. prosinca 2006., Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio, C-217/05, Zb., str. I-11987., t. 40.; gore navedena presuda Akzo Nobel i dr./Komisija, t. 55., kao i presuda od 1. srpnja 2010., Knauf Gips/Komisija, C-407/08 P, str. I-6375., t. 64.).
- 36 Ako jedno takvo gospodarsko tijelo povrijedi pravila tržišnog natjecanja, ono je, prema načelu osobne odgovornosti, dužno snositi odgovornost za tu povredu (gore navedena presuda Akzo Nobel i dr./Komisija, t. 56. i navedena sudska praksa).
- 37 U odnosu na pitanje može li u tim okolnostima pravna osoba koja nije počinila povredu ipak biti kažnjena, iz ustaljene sudske prakse proizlazi da se postupanje društva kćeri može pripisati [matičnom društvu] osobito kada to društvo kći, iako ima zasebnu pravnu osobnost ne donosi samostalne odluke o svom ponašanju na tržištu nego uglavnom provodi upute koje je dobilo od [matičnog društva], uzimajući u obzir gospodarske, organizacijske i pravne veze između tih dvaju pravnih subjekata (gore navedena presuda Akzo Nobel i dr./Komisija, t. 58. i navedena sudska praksa).

- 38 U takvoj situaciji, budući da [matično društvo] i društvo kći tvore jedinstvenog poduzetnika u smislu članka 81. UEZ-a, Komisija može odluku kojom se određuju novčane kazne uputiti [matičnom društvu] a da nije potrebno utvrditi njezinu osobnu umiješanost u povredu (u tom smislu vidjeti gore navedenu presudu Akzo Nobel i dr./Komisija, t. 59.).
- 39 U tom je smislu Sud naveo kako u posebnom slučaju kada je [matično društvo] 100 %-tni vlasnik kapitala društva kćeri koje je počinilo povredu pravila tržišnog natjecanja Unije, s jedne strana, ono ima mogućnost izvršavati odlučujući utjecaj na ponašanje tog društva kćeri, a s druge strane, postoji oboriva pretpostavka da to [matično društvo] stvarno izvršava odlučujući utjecaj na ponašanje društva kćeri (vidjeti gore navedenu presudu Akzo Nobel i dr./Komisija, t. 60. i navedenu sudsku praksu).
- 40 U tim je okolnostima za ispunjenje pretpostavke da [matično društvo] izvršava odlučujući utjecaj na poslovnu politiku društva kćeri, dovoljno da Komisija dokaže da je [matično društvo] u cijelosti vlasnik kapitala društva kćeri. Komisija slijedom toga može [matično društvo] smatrati solidarno odgovornim za plaćanje novčane kazne izrečene njezinom društvu kćeri, osim ako to [matično društvo], na kojem je teret obaranja te pretpostavke, ne podnese dokaze koji su dostatni za dokazivanje da njezino društvo kći djeluje na tržištu samostalno (vidjeti gore navedene presude Stora Kopparbergs Bergslags/Komisija, t. 29. i Akzo Nobel i dr./Komisija, t. 61.).
- 41 Dakle, suprotno navodima žalitelja, Opći sud je u točki 60. pobijane presude ispravno smatrao da, iako stoji da se u točkama 28. i 29. gore navedene presude Stora Kopparbergs Bergslags/Komisija Sud pozvao ne samo na činjenicu kako matično društvo posjeduje 100 % kapitala društva kćeri, već i na druge okolnosti, kao što je činjenica da nije osporavano izvršavanje utjecaja matičnog društva nad poslovnom politikom svojeg društva kćeri odnosno da su oba društva zajednički zastupana tijekom upravnog postupka, ostaje činjenica da je te okolnosti Sud spomenuo s ciljem utvrđivanja svih elemenata na kojima je Opći sud temeljio svoje obrazloženje u tom predmetu, a ne kako bi primjenu gore navedene pretpostavke podvrgao iznošenju dodatnih indicija vezanih uz stvarno izvršavanje utjecaja matičnog društva nad njegovim društvom kćeri (u tom smislu vidjeti gore navedenu presudu Akzo Nobel i dr./Komisija, t. 62.).
- 42 Iz svih ovih razmatranja proizlazi kako Opći sud nije počinio pogrešku koja se tiče prava kad je u točkama 59. do 63. pobijane presude utvrdio da, ako matično društvo drži 100 % kapitala svojeg društva kćeri, postoji oboriva pretpostavka da to matično društvo izvršava odlučujući utjecaj nad postupanjem svojeg društva kćeri.
- 43 Prvi dio prvog žalbenog razloga stoga treba odbiti kao neosnovan.

Drugi dio prvog žalbenog razloga koji se temelji na pogreškama u ocjeni postojanja odlučujućeg utjecaja matičnog društva nad postupanjem svojeg društva kćeri u kojem ima 100 % udjela

Argumentacija stranaka

- 44 Kao prvo, žalitelji tvrde da, čak i da je Komisija mogla pretpostaviti kako je matično društvo stvarno izvršavalo odlučujući utjecaj nad postupanjem društva kćeri u kojem posjeduje 100 % kapitala, Opći sud je ipak počinio pogrešku koja se tiče prava u odnosu na pravila dokazivanja, prekomjerno ograničavajući mogućnosti obaranja te pretpostavke i tako uvodeći sustav automatske odgovornosti koji je protivan načelu osobne odgovornosti.
- 45 Kao drugo, u odnosu na ocjenu dokaza predloženih s ciljem obaranja te pretpostavke, žalitelji tvrde da informacije koje je analizirao Opći sud u točki 66. pobijane presude ne omogućuju donošenje zaključka o postojanju jedinstvenog gospodarskog subjekta.
- 46 Kao treće, oni tvrde da je u točkama 68. i 69. pobijane presude Opći sud pogrešno protumačio nalog koji je RQ, slijedom inspekcije koju je provela Komisija, dao svim društvima u svojoj grupi pa i GQ-u, da prestanu sa svakim postupanjem koje bi moglo predstavljati povredu, jer takav nalog nije značio da je RQ svjestan postupanja koje se GQ-u stavlja na teret.
- 47 Kao četvrto, iste su točke pobijane presude također sadržavale pogrešnu pravnu ocjenu i obrazloženje, jer taj nalog nije bio dovoljan dokaz da RQ i GQ čine gospodarsku jedinicu.
- 48 Komisija sa svoje strane tvrdi, u vezi s tim da je matično društvo osporavalo pretpostavku izvršavanja odlučujućeg utjecaja nad svojim društvom kćeri, kako je gore navedena presuda Akzo Nobel i dr./Komisija pružila određene naznake koje potvrđuju zakonitost obrazloženja Općeg suda. U toj je presudi Sud smatrao da je, kako bi se utvrdilo određuje li društvo kći svoje postupanje na tržištu neovisno, potrebno ispitati sve relevantne elemente u vezi s gospodarskim, organizacijskim i pravnim vezama koje društvo kćer povezuju s matičnim društvom.
- 49 Prema mišljenju Komisije, žalitelji nisu dokazali da je Opći sud pogrešno ocijenio te čimbenike.

Ocjena Suda

- 50 U odnosu na prvi prigovor da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava smanjivanjem mogućnosti matičnog društva da obori pretpostavku odlučujućeg utjecaja nad postupanjem društva kćeri u kojem drži 100 % kapitala, valja napomenuti kako je u točki 65. pobijane presude Opći sud ispravno utvrdio da je na matičnom društvu da mu dostavi svaki dokaz vezan uz organizacijske, gospodarske i pravne veze između društva kćeri i sebe, kojim se može dokazati da oni ne čine jedinstveni gospodarski subjekt.
- 51 Kako bi se oborila pretpostavka da matično društvo koje drži 100 % kapitala svojeg društva kćeri stvarno izvršava odlučujući utjecaj nad tim društvom kćeri, iz prakse Suda proizlazi da je na matičnom društvu da sudovima EU-a dostavi svaki dokaz vezan uz organizacijske, gospodarske i pravne veze između svojeg društva kćeri i sebe, kojim se može dokazati da oni ne čine jedinstveni gospodarski subjekt (vidjeti gore navedenu presudu Akzo Nobel i dr./Komisija, t. 65.).

- 52 Također valja napomenuti da, suprotno tvrdnjama žalitelja, ta pretpostavka koju je, budući da je po prirodi oboriva, u svakom pojedinom predmetu moguće oboriti pozivajući se na sve elemente koje navodi Opći sud, ne dovodi do automatskog pripisivanja odgovornosti matičnom društvu koje drži 100 % kapitala svojeg društva kćeri, što bi bilo protivno načelu osobne odgovornosti koji je temelj pravu EU-a u području tržišnog natjecanja.
- 53 Slijedom toga, ovaj prigovor treba odbiti.
- 54 U odnosu na drugi i treći prigovor, koji se temelje na pogreški Općeg suda u dijelu u kojem čimbenici analizirani u točki 66. pobijane presude ne omogućuju donošenje zaključka o postojanju jednog gospodarskog subjekta te na iskrivljenom tumačenju naloga koji je RQ dao GQ-u u točkama 68. i 69. te presude jer se tim nalogom ne utvrđuje da je RQ znao za postupanje koje se GQ-u stavlja na teret, ovaj sud smatra kako ti navodi proizlaze iz pogrešnog tumačenja odgovarajućih dijelova te presude.
- 55 Kao prvo, suprotno tvrdnjama žalitelja, postojanje gospodarskog subjekta Opći sud nije utvrdio uzimajući u obzir elemente analizirane u točki 66. pobijane presude. On se tek ograničio na primjedbu da ti elementi koje je Komisija već uzela u obzir u uvodnoj izjavi 262. sporne odluke ukazuju na postojanje jedinstvenog subjekta i prema tome ne omogućuju obaranje pretpostavke na teret RQ-a.
- 56 Kao drugo, u točkama 68. i 69. pobijane presude Opći sud iz naloga koji je RQ dao GQ-u nije zaključio da je RQ sigurno znao za nezakonito postupanje koje se GQ-u stavlja na teret, već je smatrao kako je izjava žalitelja kojom potvrđuju da je takav nalog dan GQ-u sama po sebi dostatan dokaz da je RQ izvršavao odlučujući utjecaj nad politikom GQ-a.
- 57 U tim okolnostima, drugi i treći prigovor također treba odbiti kao neosnovane.
- 58 U četvrtom prigovoru žalitelji u bitnome optužuju Opći sud za propuste u obrazloženju jer nije dovoljno detaljno iznio razloge zbog kojih je u točki 69. pobijane presude smatrao kako ta izjava žalitelja o nalogu koji je RQ dao GQ-u sama po sebi dokazuje da je RQ izvršavao odlučujući utjecaj nad politikom GQ-a.
- 59 U tom smislu valja podsjetiti da, prema ustaljenoj sudskoj praksi, iz obrazloženja presude mora jasno i nedvosmisleno slijediti ocjena Općeg suda, tako da zainteresirane osobe mogu utvrditi razloge za donesenu odluku i tako da Sud može izvršavati sudski nadzor (vidjeti osobito presudu od 2. travnja 2009., France Télécom/Komisija, C-202/07 P, Zb., str. I-2369., t. 29. i navedenu sudsku praksu).
- 60 U ovom predmetu Opći sud je u točki 69. pobijane presude samo utvrdio kako je nalog RQ-a GQ-u da prestane sa svakim postupanjem koje bi moglo predstavljati povredu pravila o tržišnom natjecanju, slijedom inspekcije koja je 27. rujna 2002. provedena u prostorijama GQ-a, bio sam po sebi dostatan dokaz da je RQ izvršavao odlučujući utjecaj nad politikom GQ-a, i to ne samo na tržištu nego i u pogledu nezakonitog postupanja kojim se bavi sporna odluka.
- 61 Time se Opći sud ograničio tek na potvrdu načela, a da nije na jasan i nedvosmislen način iznio razloge koji su ga naveli na taj zaključak.

62 Proizlazi da obrazloženje pobijane presude ima nedostataka u dijelu u kojem Opći sud nije naveo razloge na kojima se temelji taj zaključak.

63 Slijedom toga, taj je prigovor osnovan, dok u preostalom dijelu drugi dio prvog žalbenog razloga treba odbiti.

Treći dio prvog žalbenog razloga koji se temelji na pogreški koja se tiče prava i pogreški u obrazloženju pri ispitivanju dokaza koje su žalitelji istaknuli kako bi oborili pretpostavku odlučujućeg utjecaja RQ-a nad postupanjem GQ-a

Argumentacija stranaka

64 Žalitelji ističu nekoliko prigovora na ocjenu koju je Opći sud u svrhu potpunosti iznio u točkama 71. do 75. pobijane presude.

65 Kao prvo, Opći sud je u točki 71. te presude iskrivio činjenicu da je GQ obavljao djelatnosti različite od djelatnosti RQ-a te je pogriješio kad nije pridao nikakvo značenje raznim pokušajima RQ-a da GQ proda trećim stranama između 1993. i 2004. godine. Ti su elementi jasan dokaz manjka zanimanja RQ-a za djelatnosti GQ-a.

66 Kao drugo, protivno ocjeni Općeg suda u točki 72. pobijane presude, činjenica da je u zapisnicima sa sastanaka upravnog odbora RQ-a GQ spomenut samo dva puta tijekom osmogodišnjeg razdoblja, između 1998. i 2005. godine, pokazuje potpuni nedostatak utjecaja i intervencije RQ-a u djelatnosti GQ-a.

67 Kao treće, prema tvrdnjama žalitelja, preklapanje između upravnih tijela RQ-a i GQ-a, koje je Opći sud spomenuo u točki 73. pobijane presude, odnosilo se na samo jednu osobu te je prema tome sasvim zanemarivo.

68 Kao četvrto, u točki 74. pobijane presude, Opći sud je pogrešno i bez analize odbio s jedne strane, dokaz da su samo rukovoditelji GQ-a određivali i provodili komercijalnu politiku toga društva i, s druge strane, navode da su se informacije koje je GQ dostavljao RQ-u odnosile samo na financijske rezultate GQ-a.

69 Kao peto, što se tiče odnosa između društava GQ i Repsol Italia, Opći sud je također pogriješio smatrajući u točki 75. pobijane presude kako činjenica da je RYPF konsolidirao izvješća na razini grupe podupire argument Komisije, dok zapravo neekskluzivni zastupnički odnos između GQ-a i toga društva dokazuje GQ-ovu komercijalnu neovisnost.

70 Komisija smatra da žalitelji nisu dokazali postojanje izvanrednih okolnosti koje bi mogle oboriti pretpostavku odlučujućeg utjecaja matičnog društva nad svojim društvom kćeri, tj. okolnosti koje je Opći sud ili propustio analizirati ili ih je pogrešno protumačio. Argumenti koje su žalitelji istaknuli u tom smislu vrlo su općenite prirode te su neosnovani.

Ocjena Suda

71 Najprije valja napomenuti da je prema ustaljenoj sudskoj praksi, iz članka 225. UEZ-a i prvog stavka članka 58. Statuta Suda razvidno da je Opći sud isključivo nadležan, s

jedne strane, za utvrđivanje činjenica, osim u slučaju kada materijalna netočnost njegovih utvrđenja proizlazi iz dijelova spisa koji su mu podneseni, i s druge strane, za ocjenjivanje tih činjenica. Kada je Opći sud utvrdio i ocijenio činjenice, Sud je nadležan na temelju članka 256. UFEU-a prekontrolirati pravnu kvalifikaciju tih činjenica koje je iz njih izveo Opći sud (vidjeti osobito presude od 6. travnja 2006., General Motors/Komisija, C-551/03 P, Zb., str. I-3173., t. 51.; od 22. svibnja 2008., Evonik Degussa/Komisija, C-266/06 P, t. 72. i od 3. rujna 2009., Moser Baer India/Vijeće, C-535/06 P, Zb., str. I-7051., t. 31.).

- 72 Dakle, Sud nije nadležan ni za utvrđivanje činjenica niti, u načelu, za ispitivanje dokaza koje je Opći sud prihvatio u prilog tim činjenicama. Uz uvjet da su dokazi pravilno pribavljeni te da se postupalo u skladu s općim načelima prava i postupovnim pravilima koja se primjenjuju na teret dokazivanja i izvođenje dokaza, jedino Opći sud može odlučivati o vrijednosti koju valja pridati dokazima koji su mu podneseni. Osim u slučaju iskrivljavanja dokaza, takvo ocjenjivanje stoga ne predstavlja pravno pitanje koje je podložno, kao takvo, nadzoru Suda (gore navedena presuda General Motors/Komisija, t. 52.; presude od 21. rujna 2006., Technische Unie/Komisija, C-113/04 P, Zb., str. I-8831., t. 83. i od 31. siječnja 2008., Angelidis/Parlament, C-103/07 P, t. 46.).
- 73 U ovom predmetu, prvenstveno u odnosu na prigovore s jedne strane, o navodnom iskrivljavanju dokaza u točki 71. pobijane presude, činjenice da je GQ i prije pridruživanja RQ grupi obavljao djelatnosti drugačije od djelatnosti RQ-a kao i pokušaja RQ-a da između 1993. i 2004. godine proda GQ i, s druge strane, o navodnoj pogreški u pravnoj ocjeni činjenica analiziranih u točkama 72., 73. i 75., valja utvrditi da tim prigovorima žalitelji isključivo nastoje dovesti u pitanje ocjenu dokaza koju je izvršio Opći sud, osporavajući vrijednost koju je taj sud pridao dokazima koje je uzeo u obzir u svojoj presudi.
- 74 U tim okolnostima, s obzirom da se žalitelji zapravo ne pozivaju na iskrivljavanje činjenica na koje se Opći sud oslanjao u donošenju svojih zaključaka niti na pogrešnu pravnu ocjenu tih činjenica, ove prigovore s obzirom na sudsku praksu navedenu u gore navedenim točkama 71. i 72., treba odbiti kao nedopuštene.
- 75 Nadalje, u odnosu na prigovor kojim žalitelji nastoje dokazati manjkavo i proturječno zaključivanje Općeg suda, kao i pogrešku koja se tiče prava za koju tvrde da ju je počinio u obrazloženju pobijane presude u vezi s odbijanjem dokaza koje su žalitelji dostavili kako bi pokazali komercijalnu i operativnu neovisnost GQ-a od RQ-a, treba istaknuti da Opći sud u točki 74. pobijane presude nije detaljno ispitao te dokaze, nego je argumente tih društava odbio pozivajući se na sudsku praksu prethodno navedenu u pobijanoj presudi.
- 76 Potrebno je utvrditi kako je sudska praksa spomenuta u točkama 58. do 60. pobijane presude, iako nije pružila dokaze kojima bi se takvi argumenti mogli odbiti a da ih se posebno ne analizira, zapravo Općem sudu nalagala da, kao što je istaknuto u točki 65. te presude, ocijeni svaki dokaz vezan uz organizacijske, gospodarske i pravne veze između RQ-a i GQ-a kojima bi se moglo dokazati da je GQ poslovao neovisno o svojem matičnom društvu i da ta dva društva nisu činila jedinstveni gospodarski subjekt.

- 77 Takva je provjera bila tim više potrebna što neovisnost GQ-a u provedbi svoje komercijalne politike, kao što proizlazi iz prakse Suda, čini dio skupa relevantnih elemenata koji žaliteljima omogućuju obaranje pretpostavke odlučujućeg utjecaja RQ-a nad postupanjem GQ-a, to jest elemenata čija se narav i značenje mogu mijenjati ovisno o značajkama svakog pojedinog slučaja (u tom smislu vidjeti gore navedenu presudu Akzo Nobel i dr./Komisija, t. 73. i 74.).
- 78 Stoga je elemente koje su žalitelji istaknuli radi dokazivanja autonomije GQ-a u provedbi svoje komercijalne politike, Opći sud trebao uzeti u obzir i ispitati kako bi provjerio je li Komisija pogriješila u ocjeni smatrajući kako se tim dokazima nije moglo dokazati da u tom predmetu društvo kći ne čini jedinstveni gospodarski subjekt s društvom RQ.
- 79 Iz prethodno navedenoga proizlazi, kao što je nezavisni odvjetnik istaknuo u točki 51. svojeg mišljenja, da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava potvrđujući u točki 74. pobijane presude da razlozi izneseni kako bi se utvrdila takva neovisnost ne mogu biti prihvaćeni „s obzirom na navedenu sudsku praksu“, a da nisu ispitani dokazi koje su istaknuli žalitelji.
- 80 Stoga valja prihvatiti ovaj prigovor i u preostalom dijelu odbiti treći dio prvog žalbenog razloga.

Drugi žalbeni razlog koji se temelji na pogreški koja se tiče prava u vezi s pripisivanjem RYPF-u odgovornosti za povredu članka 81. stavka 1. UEZ-a koju je počinio GQ

Argumentacija stranaka

- 81 U svojem drugom žalbenom razlogu žalitelji tvrde da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava automatski proširujući odgovornost društva kćeri, koje je počinilo povredu, na društvo na čelu grupe kojoj to društvo kći pripada.
- 82 Zauzimajući takvo stajalište, Opći sud je društvo RYPF učinio odgovornim za nemogućnost RQ-a da opovrgne svoju odgovornost za postupanje GQ-a. Iz toga proizlazi da se odgovornost za povrede koje je počinilo društvo kći sustavno pripisuje matičnom društvu na čelu grupe kojoj to društvo kći pripada, a da se ne uzimaju u obzir okolnosti svakog slučaja, naročito broj umetnutih društava, priroda i djelatnosti tih društava i njihovih pravnih i gospodarskih veza.
- 83 Prema stajalištu Komisije, nedavna praksa Općeg suda potvrđuje da je pretpostavka izvršavanja odlučujućeg utjecaja nad društvom kćeri primjenjiva na društvo na čelu grupe, čak i ako je njegova kontrola nad tim društvom kćeri „udaljena“ i „neizravna“.

Ocjena Suda

- 84 Odgovor na ovaj žalbeni razlog zahtijeva utvrđivanje može li, i po mogućnosti u kojim okolnostima, Komisija pripisati društvu na čelu grupe (u daljnjem tekstu: holding društvo), u ovom predmetu RYPF, solidarnu odgovornost za povredu prava EU-a u području tržišnog natjecanja koju je počinilo društvo, u ovom predmetu GQ, čiji

kapital u cijelosti drži posredničko društvo iste grupe, u ovom predmetu RQ, koje je u cijelosti pod kontrolom holding društva.

- 85 U tom smislu treba istaknuti kako, u skladu s ustaljenom sudskom praksom prethodno spomenutom u točkama 34. do 38., Komisija u određenim okolnostima može donijeti odluku kojom poduzetniku izriče novčanu kaznu za povredu prava EU-a u području tržišnog natjecanja, a da pritom ne mora utvrditi njegovu izravnu uključenost u tu povredu, naročito ako društvo kći, iako ima zasebnu pravnu osobnost, ne određuje neovisno svoje postupanje na tržištu, nego u bitnome postupa u skladu s naputcima koje mu daje njegovo matično društvo.
- 86 Prema tome, u svjetlu ovih razmatranja, nemoguće je isključiti da holding društvo može biti solidarno odgovorno za povrede prava EU-a u području tržišnog natjecanja koje je počinilo društvo kći njegove grupe čiji kapital ono ne drži izravno, ako to holding društvo izvršava odlučujući utjecaj nad tim društvom kćeri, pa i neizravno putem umetnutog društva. To je naročito slučaj kad društvo kći svoje postupanje na tržištu ne određuje neovisno u odnosu na to umetnuto društvo, koje ni samo ne posluje neovisno na tržištu nego u bitnome djeluje u skladu s naputcima koje mu daje holding društvo.
- 87 U takvoj situaciji holding društvo, umetnuto društvo i posljednje društvo kći u grupi čine dio iste gospodarske jedinice i na taj način predstavljaju jedinstvenog poduzetnika u smislu prava EU-a u području tržišnog natjecanja.
- 88 Iz toga proizlazi da, kao što je nezavisni odvjetnik istaknuo u točkama 62. i 63. svojeg mišljenja, u posebnom slučaju kad holding društvo drži 100 % kapitala umetnutog društva koje u cijelosti drži kapital društva kćeri njegove grupe, a to je društvo kći počinilo povredu prava EU-a u području tržišnog natjecanja, postoji oboriva pretpostavka da to holding društvo izvršava odlučujući utjecaj nad postupanjem umetnutog društva i, neizravno kroz to društvo, također nad postupanjem tog društva kćeri.
- 89 Zato u toj posebnoj situaciji Komisija može smatrati holding društvo solidarno odgovornim za plaćanje novčane kazne izrečene posljednjem društvu kćeri grupe, osim ako holding društvo ne obori tu pretpostavku dokazujući da ili umetnuto društvo ili društvo kći djeluje na tržištu samostalno (za usporedbu vidjeti gore navedene presude *Stora Kopparbergs Bergslags/Komisija*, t. 29. i *Akzo Nobel i dr./Komisija*, t. 61.).
- 90 Iz prethodno navedenog slijedi da Opći sud nije počinio pogrešku koja se tiče prava kad je u točki 81. pobijane presude presudio da se pretpostavka odgovornosti koja se temelji na tome što društvo u cijelosti drži temeljni kapital drugog društva primjenjuje ne samo u slučaju izravnog odnosa između matičnog društva i njegovog društva kćeri, nego i u slučaju, kao što je to u ovom predmetu, neizravnog odnosa zbog umetanja drugog društva. Opći sud je stoga imao pravo kad je u bitnome, u točkama 64. i 80. te presude, presudio da Komisija može žalitelje smatrati solidarno odgovornima, naročito kao rezultat toga što RQ drži 100 % udjela u GQ-u, a RYPF drži 100 % udjela u RQ-u.
- 91 Drugi žalbeni razlog stoga treba odbiti kao neosnovan.

92 Iz svega prethodno navedenoga slijedi da pobijana presuda mora biti ukinuta u dijelu u kojem odbija tužbu kojom su žalitelji zahtijevali poništenje sporne odluke jer, prvo, Opći sud nije naveo razloge svojeg zaključka kako je nalog RQ-a GQ-u da prestane sa svakim postupanjem koje bi moglo predstavljati povredu pravila o tržišnom natjecanju, sam po sebi dostatan dokaz da je RQ izvršavao odlučujući utjecaj nad politikom GQ-a, ne samo na tržištu nego i u pogledu nezakonitog postupanja kojim se bavi sporna odluka i drugo, Opći je sud propustio ispitati elemente koje su žalitelji dostavili kako bi dokazali neovisnost GQ-a u određivanju i provedbi svoje komercijalne politike.

93 Ostatak žalbe treba odbiti.

O tužbi pred Općim sudom

94 U skladu s člankom 61. stavkom 1. drugom rečenicom Statuta Suda Europske unije, Sud, u slučaju ukidanja pobijane presude, može konačno odlučiti o sporu ako stanje postupka to dopušta. Sud drži da je navedeno primjenjivo u ovom predmetu.

Argumentacija stranaka

95 Kao prvo, žalitelji tvrde da je, slijedom inspekcije GQ-ovih prostorija 27. rujna 2002., RQ 22. listopada 2002. naložio svim društvima u svojoj grupi, uključujući GQ, da prestanu sa svakim postupanjem koje bi moglo predstavljati povredu pravila EU-a u području tržišnog natjecanja.

96 Takva činjenica pokazuje da RQ i RYPF nisu sudjelovali u povredama koje se GQ-u stavljaju na teret, nisu bili u doticaju ni sa kojim od poduzetnika uključenih u predmetno usklađeno djelovanje, nisu sudjelovali u razradi GQ-ovih odluka i u njihovoj primjeni, niti u nadzoru njihove primjene, nisu putem drugih poduzetnika bili obaviješteni o predmetnim činjenicama te, konačno, o takvom postupanju ih nije obavijestio ni GQ-a.

97 Kao drugo, žalitelji tvrde da su RYPF i RQ tijekom pre-sudskog postupka dostavili Komisiji sve dokumente kako bi oborili pretpostavku njihove odgovornosti za to postupanje, pružajući dokaze o komercijalnoj i operativnoj neovisnosti GQ-a. Međutim, Komisija je te dokaze pogrešno ocijenila, odnosno nije ih uzela u obzir.

98 Konkretno, Komisija je očito pogriješila u ocjeni materijalnih dokaza da je GQ imao potpunu neovisnost u poslovanju na tržištu, s obzirom da su rukovoditelji toga društva imali potpuno delegirane ovlasti i puno ovlaštenje izvršavati sve funkcije vođenja, rukovođenja i upravljanja. Nadalje, Komisija također nije navela da su informacije koje je GQ pružao RQ-u bile ograničene na obavještavanje RQ-a o proračunskim rezultatima i strateškim ili komercijalnim planovima o kojima su odlučivali rukovoditelji GQ-a.

99 Komisija sa svoje strane tvrdi da žalitelji nisu uspjeli oboriti pretpostavku odgovornosti RQ-a.

Ocjena Suda

- 100 S ciljem ispitivanja ovih prigovora, potrebno je utvrditi je li Komisija pogriješila u ocjeni time što nije smatrala, prvo, da nalog koji je RQ dao GQ-u pokazuje da RQ nije imao saznanja o predmetnoj povredi te nije sudjelovao u toj povredi niti je svoje društvo kćer poticao da je počini i, drugo, da dokazi dostavljeni u vezi s neovisnošću rukovoditelja GQ-a pri utvrđivanju i provedbi komercijalne politike toga društva pokazuju da je o svojem postupanje na tržištu odlučivao neovisno.
- 101 Kao prvo, u odnosu na nalog koji je RQ dao GQ-u, valja istaknuti, kao što to proizlazi iz spisa, da je taj nalog bio opće prirode jer nije izdan isključivo GQ-u nego svim društvima u grupi te da je bio izdan dvije i pol godine nakon prestanka protutržišnog postupanja koje se GQ-u stavlja na teret.
- 102 Takvi dokazi idu u prilog tome da društvo GQ nije znalo za povredu koja mu se GQ-u stavlja na teret, da nije sudjelovalo u toj povredi i nije poticalo na počinjenje te povrede. Međutim, suprotno tvrdnjama žalitelja, ono što je bitno nije pitanje je li matično društvo poticalo svoje društvo kćer da počini povredu pravila EU-a u području tržišnog natjecanja ili je izravno bilo uključeno u povredu koju je počinilo njegovo društvo kći, nego činjenica da ta dva društva predstavljaju jedinstvenu gospodarsku jedinicu, pa tako i jednog poduzetnika u smislu članka 81. UEZ-a, što Komisiji omogućuje izricanje kazne matičnom društvu (u tom smislu vidjeti gore navedenu presudu Akzo Nobel i dr./Komisija, t. 59. i 77.).
- 103 Stoga valja utvrditi da u ovom predmetu sama činjenica, prvo, da je RQ postao svjestan povrede tek nakon inspekcije GQ-ovih prostorija 27. rujna 2002. i drugo, da on nije izravno sudjelovao u toj povredi niti je poticao GQ-a da je počini, ne dokazuje da ta dva društva ne čine jedinstvenu gospodarsku jedinicu. Takva činjenica nije dostatna da obori pretpostavku da je RQ stvarno izvršavao odlučujući utjecaj nad postupanjem GQ-a.
- 104 Kao drugo, u odnosu na argumente vezane uz navodnu neovisnost rukovoditelja GQ-a pri utvrđivanju i provedbi komercijalne politike toga društva, valja istaknuti da dokazi koje su žalitelji istaknuli s tim u vezi ne pokazuju da je GQ neovisno određivao svoje postupanje na tržištu te tako nije činio gospodarsku jedinicu s RQ-om. Iako stoji da određeni dokumenti koje su dostavili žalitelji pokazuju da su mnoge nadležnosti u vođenju, rukovođenju i upravljanju GQ-om bile delegirane rukovoditeljima toga društva, drugi dokazi u spisu pokazuju postojanje znatnog uplitanja RQ-a u više vidova strategije i komercijalne politike GQ-a.
- 105 U tom smislu valja ponajprije spomenuti izjavu tajnika upravnog odbora RQ-a od 7. lipnja 2005. koja sadrži izvatke iz zapisnika sa sastanaka upravnog odbora toga društva sastavljenih od 1998. do 2005. godine. Iz tog je dokumenta razvidno da je upravni odbor RQ-a između 1998. i 2000. godine u znatnoj mjeri intervenirao u određene ključne vidove GQ-ove politike, naročito kako bi 17. travnja 1998. odobrio prodaju GQ-ovog udjela u društvu Silquímica SA i 28. siječnja 1999. prodaju GQ-ovih nekretnina.
- 106 Nadalje, valja utvrditi da je u ovom predmetu, kao što je Komisija napomenula u uvodnoj izjavi 262. sporne odluke, a što žalitelji nisu osporili, jedini direktor GQ-a kojeg je imenovao RQ bio, zbog njegovog stalnog djelovanja, veza između tih dvaju

društava kojom su informacije o prodaji, proizvodnji i financijskim rezultatima priopćavane RQ-u.

- 107 Naposljetku, u vezi s razmjenom informacija između rukovoditelja GQ-a i RQ-a, činjenica da su se pružale informacije o provedbenoj fazi strateških i komercijalnih planova, što su potvrdili sami žalitelji, predstavlja dodatne indicije da je RQ izvršavao kontrolu nad odlukama koje su sastavljali i izvršavali rukovoditelji GQ-a.
- 108 U tom kontekstu, s druge je strane nebitno da su se neke od tih informacija odnosile na financijske rezultate u vezi s godišnjim proračunima GQ-a, jer svako je matično društvo obvezno konsolidirati izvješća svoje grupe.
- 109 S obzirom na ova razmatranja, valja zaključiti kako Komisija nije pogriješila u ocjeni smatrajući da dokazi koje su žalitelji dostavili u vezi s, prvo, činjenicom da RQ nije bio svjestan predmetne povrede, nije sudjelovao u toj povredi, niti je svoje društvo kćer poticao da je počini i drugo, detaljnim pravilima utvrđivanja i provedbe komercijalne politike GQ-a, promatrani zajedno s ostalim relevantnim dokazima u spisu, ne pokazuju da je GQ neovisno određivao svoje postupanje na tržištu te stoga nije moguće oboriti pretpostavku da je RQ izvršavao odlučujući utjecaj nad postupanjem GQ-a.
- 110 Slijedom toga, treba odbiti prigovore koje su u tom smislu istaknuli žalitelji u prilog tužbi za poništenje.
- 111 Tužbu za poništenje stoga treba odbiti.

Troškovi

- 112 Na temelju članka 122. stavku 1. Poslovnika, kad je žalba osnovana i Sud sâm konačno odluči u sporu, Sud odlučuje o troškovima.
- 113 U skladu s člankom 69. stavkom 2. istog poslovnika koji se na temelju članka 118., tog poslovnika primjenjuje na žalbeni postupak, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove. Međutim, sukladno članku 69. stavku 3., prvom podstavku istog poslovnika, Sud može, ako stranke djelomično uspiju u svojim zahtjevima, odlučiti da svaka stranka snosi svoje troškove.
- 114 U ovom predmetu, s obzirom da su žalitelji u bitnome uspjeli u svojoj žalbi, no nisu uspjeli u tužbi za poništenje, treba odlučiti da svaka stranka snosi svoje troškove žalbenog postupka, te da žalitelji snose sve troškove prvostupanjskog postupka.

Slijedom navedenog, Sud (prvo vijeće) proglašava i presuđuje:

- 1. Ukida se presuda Prvostupanjskog suda Europskih zajednica od 18. prosinca 2008. u predmetu T-85/06 General Química i dr./Komisija, u dijelu u kojem ona odbija tužbu koju su podnijeli General Química SA, Repsol Química SA i Repsol YPF SA zahtijevajući poništenje Odluke Komisije 2006/902/EZ od 21. prosinca 2005. u vezi s postupkom prema članku 81. Ugovora o EZ-u i članku 53. Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru protiv Flexsys NV, Bayer AG, Crompton**

Manufacturing Company Inc. - (prethodno Uniroyal Chemical Company Inc.), Crompton Europe Ltd, Chemtura Corporation (prethodno Crompton Corporation), General Química SA, Repsol Química SA i Repsol YPF SA (predmet br. COMP/F/C.38.443 – Kemikalije za obradu kaučuka), s obzirom na to da, prvo, Prvostupanjski sud nije iznio razloge da se može zaključiti da nalog koji je Repsol Química SA dao društvu General Química SA da prestane sa svakim postupanjem koje bi moglo predstavljati povredu pravila o tržišnom natjecanju sam po sebi dostatno dokazuje da je Repsol Química SA izvršavao odlučujući utjecaj nad politikom društva General Química SA, ne samo na tržištu, nego i u pogledu nezakonitog postupanja koje je predmet Odluke 2006/902 i drugo, Prvostupanjski sud nije konkretno ispitao dokaze koje su dostavili General Química SA, Repsol Química SA i Repsol YPF SA kako bi dokazali neovisnost društva General Química SA pri određivanju i provedbi njegove komercijalne politike;

- 2. U preostalom dijelu žalba se odbija;**
- 3. Odbija se tužba koju su General Química SA, Repsol Química SA i Repsol YPF SA podnijeli Prvostupanjskom sudu Europskih zajednica;**
- 4. Svaka stranka snosi vlastite troškove žalbenog postupka i poduzetnici General Química SA, Repsol Química SA i Repsol YPF SA snose sve troškove prvostupanjskog postupka.**

[Potpisi]

* Jezik postupka: španjolski